

ARCHEOLOGIENTOTA ZENNETERRASSEN - HALLE

Auteur(s)

Karl Cordemans (OE/ERK/Archeoloog/2015/00035)

Opdrachtgever

Vlaamse Milieumaatschappij,

Ferraris-gebouw, Koning Albert-II laan 20-bus 16, 1210 Brussel

Projectcode

2020C325

Erfgoedloket

<https://id.erfgoed.net/archeologie/archeologienotas/14307>

Plaats en datum

Brussel, 18 maart 2020

ARCHEOLOGIENOTA ZENNETERRASSEN - HALLE: RESULTATEN	4
A. ALGEMEEN	4
1 KADER VAN DE GEPLANDE WERKEN	4
2 INHOUD VAN DE ARCHEOLOGIENOTA	6
3 ONDERZOEKSOPDRACHT	8
4 WERKWIJZE	8
B. ZENNETERRASSEN	10
1 RESULTATEN VAN HET BUREAUONDERZOEK	10
1.1 BESCHRIJVEND GEDEELTE	10
1.1.1 Administratieve gegevens	10
1.1.2 Archeologische voorkennis	10
1.1.3 Beschrijving van de geplande werken	10
1.2 ASSESSMENTRAPPORT	14
1.2.1 Assessment van de impact van de geplande werken	14
1.2.2 Inschatting potentieel tot kennisvermeerdering	15
1.2.3 Kader exploitatie potentieel tot kennisvermeerdering	15
1.2.4 Samenvatting voor een niet-gespecialiseerd publiek	15
1.2.5 Samenvatting voor een gespecialiseerd publiek	15
BIBLIOGRAFIE & BRONNEN	16
BIJLAGEN	16

ARCHEOLOGIENOTA ZENNETERRASSEN - HALLE: RESULTATEN

A. ALGEMEEN

1 KADER VAN DE GEPLANDE WERKEN

De Vlaamse Milieumaatschappij, de stad Halle en de provincie Vlaams-Brabant stelden samen een strategische visie op voor het Zennelandschap, die verder werd ontwikkeld in de landschapsstudie Zennepark, opgemaakt in opdracht van de stad Halle. Streefdoel is de ontwikkeling van een langgerekt landschapspark, dat de Halse identiteit kan versterken en kan bijdragen aan de opwaardering van de woon- en leefkwaliteit in de stad.

In het landschapspark wordt een onderscheid gemaakt tussen hoogdynamische en laagdynamische verblijfsplekken. Harde recreatieve functies zoals sportactiviteiten en speelzones situeren zich voornamelijk langs de nieuwe stedelijke Zenne. De verblijfsplekken langs de landelijke Zenne zijn eerder gericht op een zacht recreatief gebruik.

Bij enkele verblijfsplekken wenste men de oevers te verlagen zodat men dichterbij het water kan komen. De oeververlaging biedt zowel een landschappelijke als ecologische meerwaarde, en de inpassing van verblijfsplekken zet in op alle gebruikers van de publieke ruimte, met bijzondere aandacht voor kindvriendelijke (water)speelzones.

Deze inrichting moet een zekere robuustheid garanderen, zowel naar gebruik als wat de waterhuishouding betreft: het verschil tussen de hoog- en laagwaterstanden van de Zenne kan oplopen tot een tweetal meter.

De aanvraag heeft betrekking tot het voorzien van 3 rustplaatsen langs de Zenne en een wandelpad. De rustplaatsen bestaan uit ronde schijven die langs de oevers van en in de Zenne worden ingeplant. Op die manier worden de passanten bewust gemaakt van de tot op heden verborgen Zenne langs het wandelpad.

De totale oppervlakte van de percelen en openbaar domein waar er maatregelen gepland zijn is groter dan 3.000 m². De totale oppervlakte van de ingrepen is met 316 m² een stuk kleiner dan de drempelwaarde van 1.000 m², maar omdat een deel van de maatregelen gelegen zijn binnen een vastgestelde archeologische zone (nl. historische kern van de stad Halle) wordt er toch een archeologienota opgemaakt (fig. 1).

Fig. 1: Situering van projectgebied Albertpark en Leide, gelegen binnen vastgestelde archeologische zone 'historische stadskern Halle' (Bron: AIV en OE)

2 INHOUD VAN DE ARCHEOLOGIENOTA

In deze nota worden de resultaten van het beperkte bureauonderzoek weergegeven in confrontatie met de geplande werken. Omdat de voorziene werken slechts een minimale impact zullen hebben op eventueel aanwezige archeologische resten is dit een archeologienota met beperkte samenstelling.

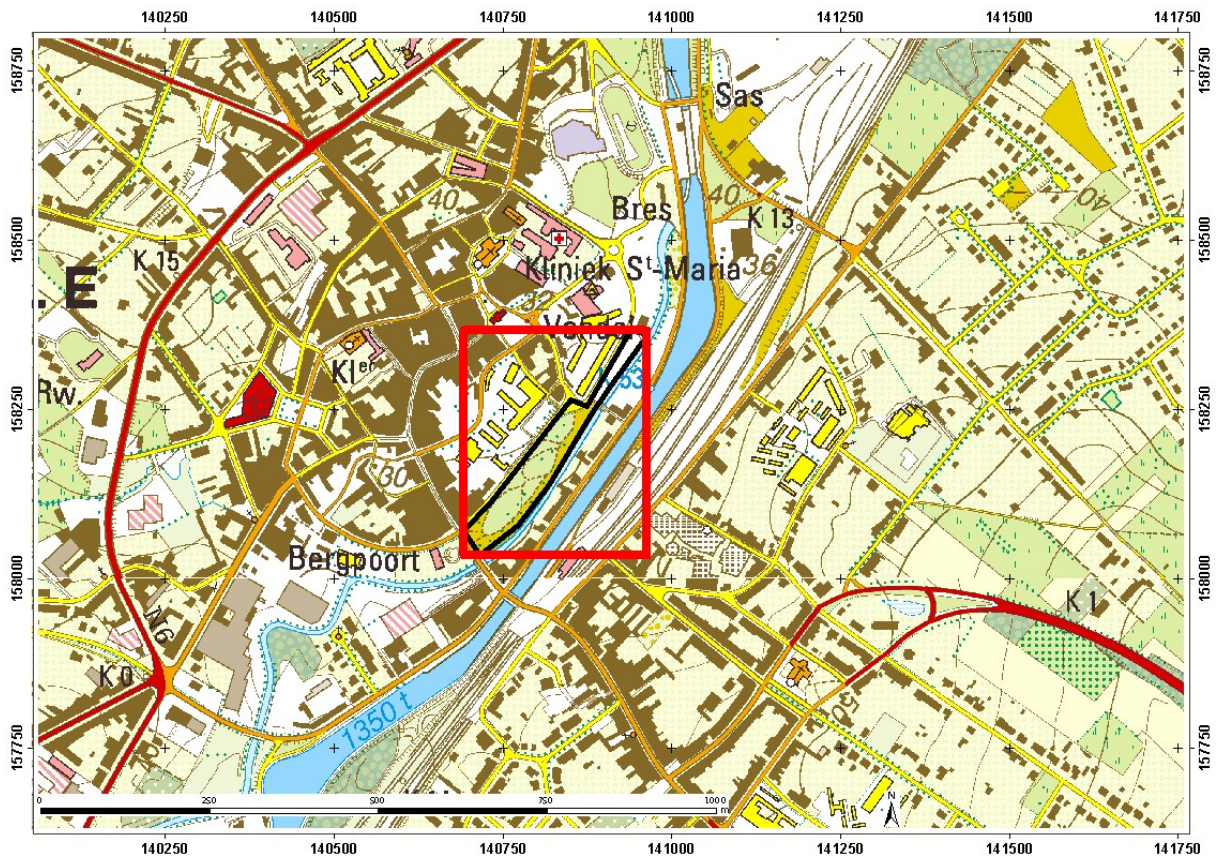

Fig. 2: Situering van het projectgebied Zenneterrassen, deel 1 Albertpark en Leide op de topografische kaart 1/10.000 kleur (Bron: AIV)

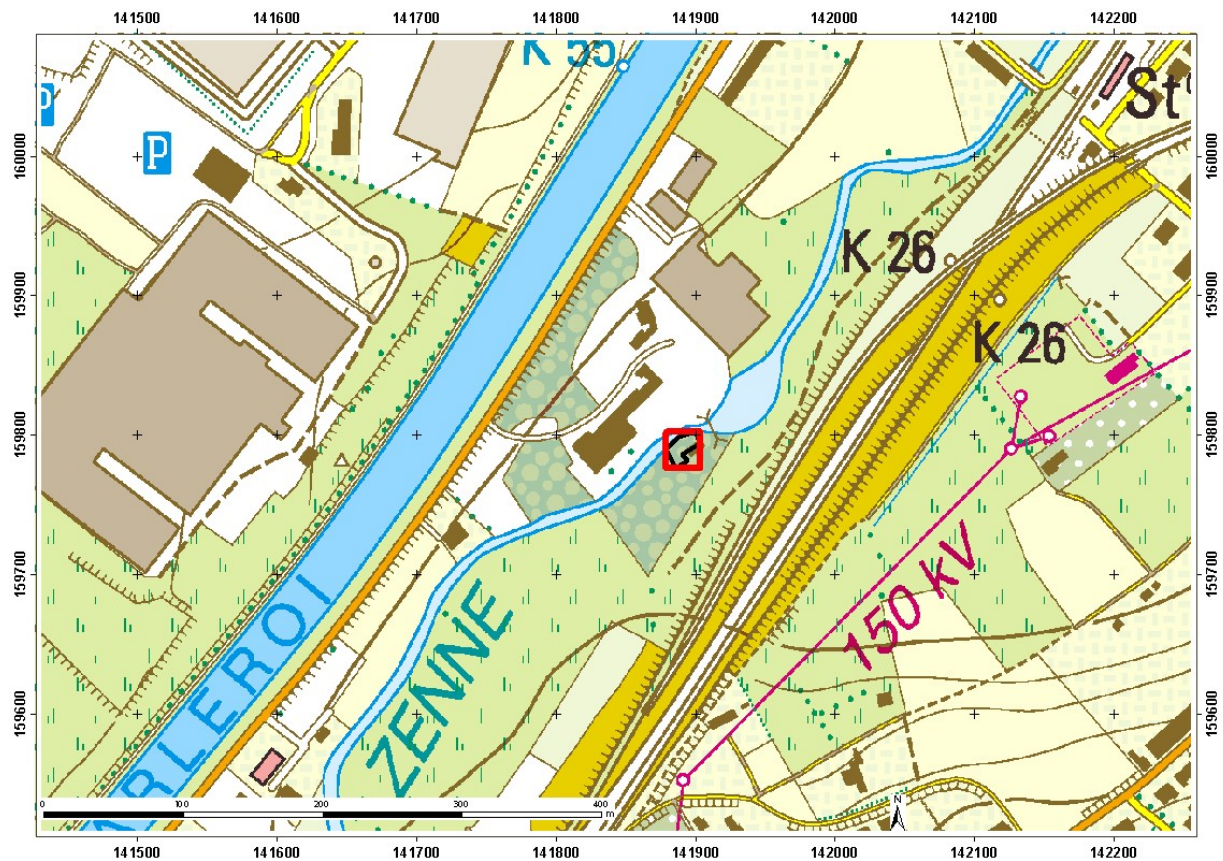

Fig. 3: Situering van het projectgebied Zenneterrassen, deel 2 Eizingenmolen-Woelkom op de topografische kaart 1/10.000 kleur (Bron: AIV)

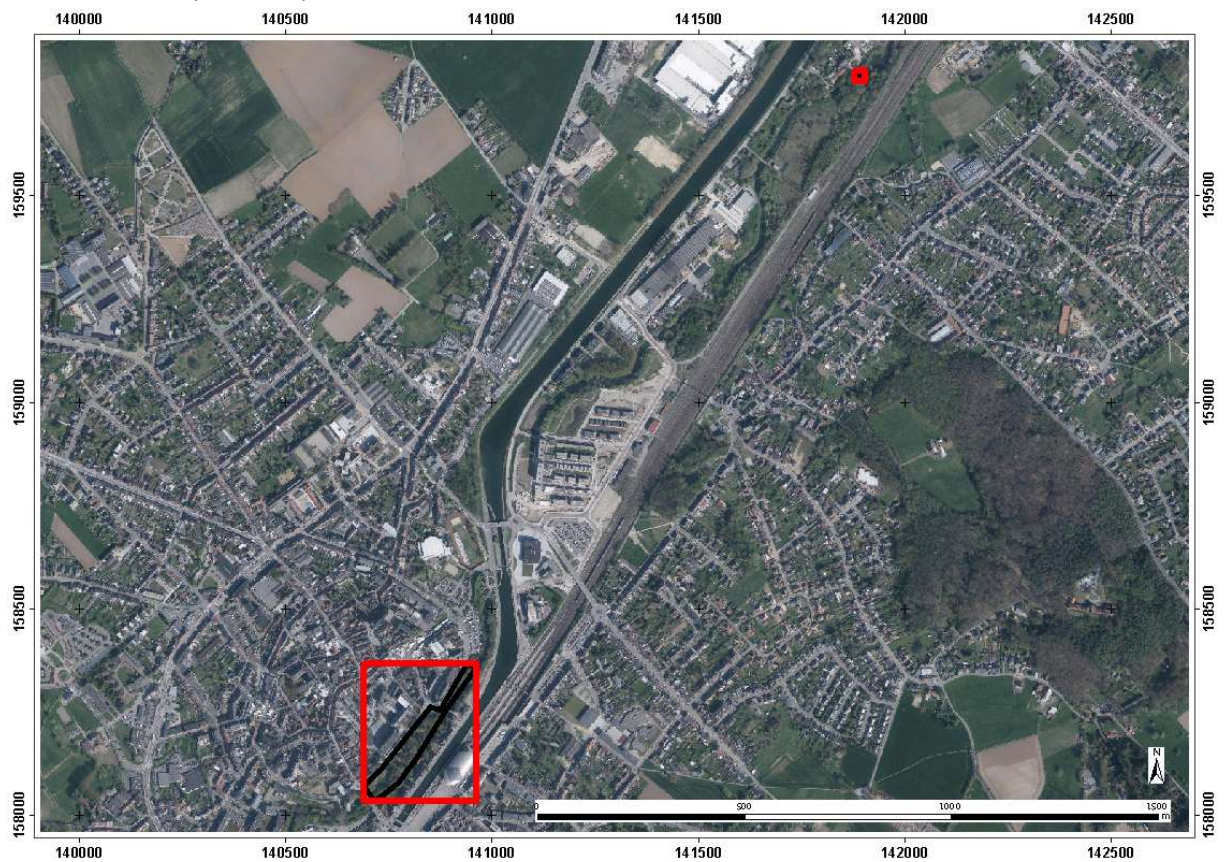

Fig. 4: Overzicht van de geplande maatregelen op meest recente kleurenorthofoto (Bron: AIG)

3 ONDERZOEKSOPDRACHT

Het onderzoek heeft tot doel om op basis van bestaande bronnen informatie te verzamelen over de mogelijke aan- of afwezigheid van een archeologische site op het terrein, de karakteristieken en de bewaringstoestand ervan en de wijze waarop met het terrein moet omgegaan worden bij de geplande bodemingrepen.

Volgende onderzoeksvragen worden behandeld:

- Welke aanwijzingen bevatten de bestaande bronnen over het archeologische potentieel van het terrein?
- Welke gebruiksevolutie kende het terrein?
- Wat is de impact van de geplande werken?

4 WERKWIJZE

Voor het bureauonderzoek zijn alle gegevens samengebracht in een GIS-project, gebruik makend van softwarepakket Arcgis 10.4.

Voor het opstellen van deze archeologienota werd geen bijkomend archiefonderzoek uitgevoerd omdat uit de eerder opgestelde archeologienota niets naar voor komt dat dit noodzakelijk of zinvol maakt; er is duidelijk sprake van een landelijke situering met een lage bewoningsdensiteit.

Er werd geen bijkomend vooronderzoek op het terrein uitgevoerd. Er is voldoende informatie beschikbaar om de impact van de geplande werken te beoordelen.

Fig. 5: Het projectgebied Zenneterrassen deel 1, Albertpark en Leide op het kadaster (Bron: AIV)

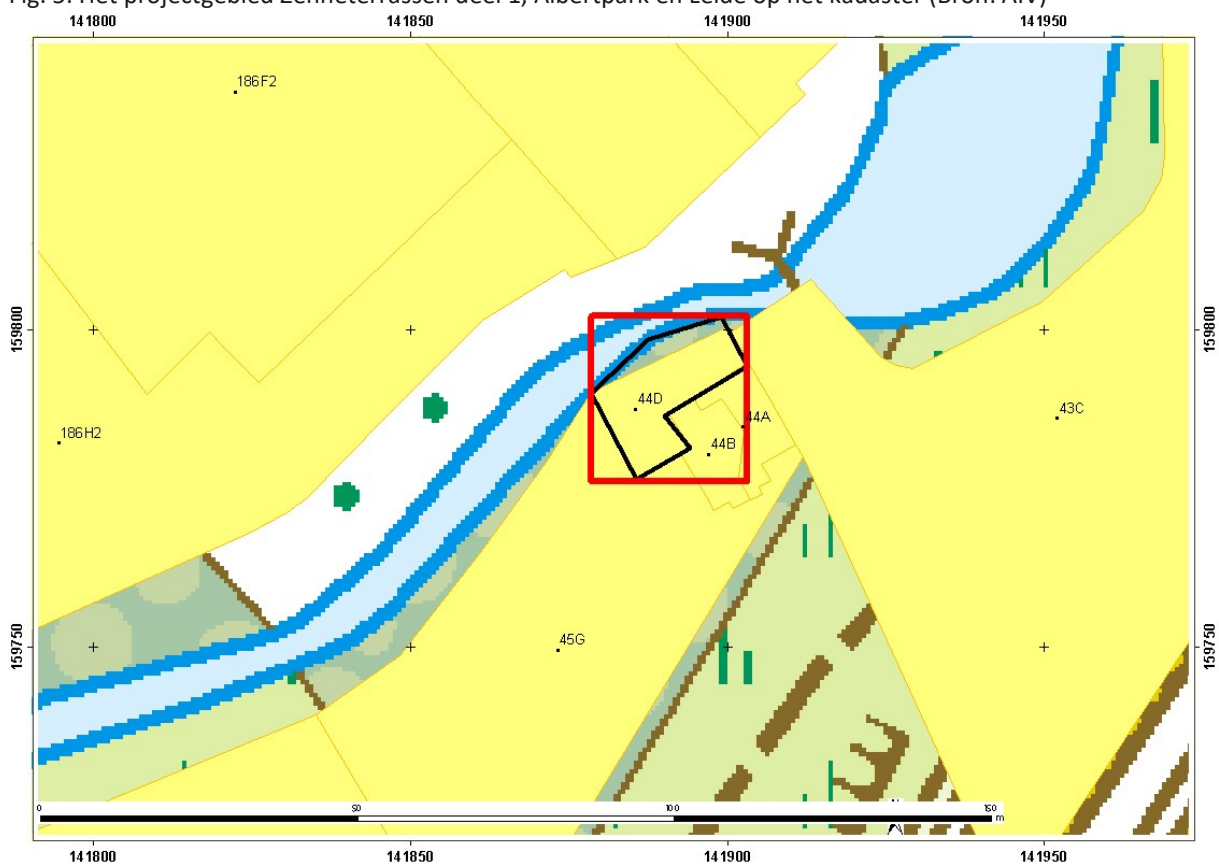

Fig. 6: Het projectgebied Zenneterrassen deel 2, Eizingen-Woelkom op het kadaster (Bron: AIV)

B. ZENNETERRASSEN

1 RESULTATEN VAN HET BUREAUONDERZOEK

1.1 BESCHRIJVEND GEDEELTE

1.1.1 Administratieve gegevens

Projectcode: 2016F93

Wettelijk depot: VLM

Erkend archeoloog: Karl Cordemans OE/ERK/Archeoloog/2015/00035

Locatie: Halle, Leide (Bounding Box: Xmin=95325/Ymin=169159; Xmax=95572/Ymax=169550).

Kadastraal: Openbaar domein tussen Leide en Zenne; Halle, 1ste afdeling, G, 708/2D en Halle, 4de afdeling, A, 44D. Zie kadastraal plan fig. 5 en 6.

Oppervlakte van het onderzoeksgebied: ca. 1,25 ha.

Topografische kaart zie fig. 2 en 3.

Datum onderzoek: februari 2020

Termen: bureauonderzoek,

Verstoorde zones (GGA): geen

1.1.2 Archeologische voorkennis

n.v.t.

1.1.3 Beschrijving van de geplande werken

1.1.3.1 Aanleg Zenneterras Albertpark

De Zenne in het stadspark heeft een zeer steile oever. De Zenne zelf is een 3-tal meter lager gelegen.

Een kastanje houtenafsluiting vormt tevens een fysieke barrière tussen het park en de oever. Een tribune omarmt een arena/podium dat zich over de oever en de Zenne uitstrekt. Het terras dient als schakel tussen het park en het water, en wordt op halve hoogte van de oever ingeplant. Enkele stapstenen vanaf het wandelpad kondigen de ingreep aan, die zes treden lager gelegen is.

Het terras is ontworpen op schaal van een klas. Vanuit de tribune ontstaat zowel een doorzicht naar de rivier, als de mogelijkheid om een lager gelegen- avontuurlijkere- stapsteen in de rivier te bereiken.

De gebruikte stapstenen zijn 20 cm dik en worden in het maaiveld ingebed. Deze worden op een fundering van 20 cm schraal beton geplaatst.

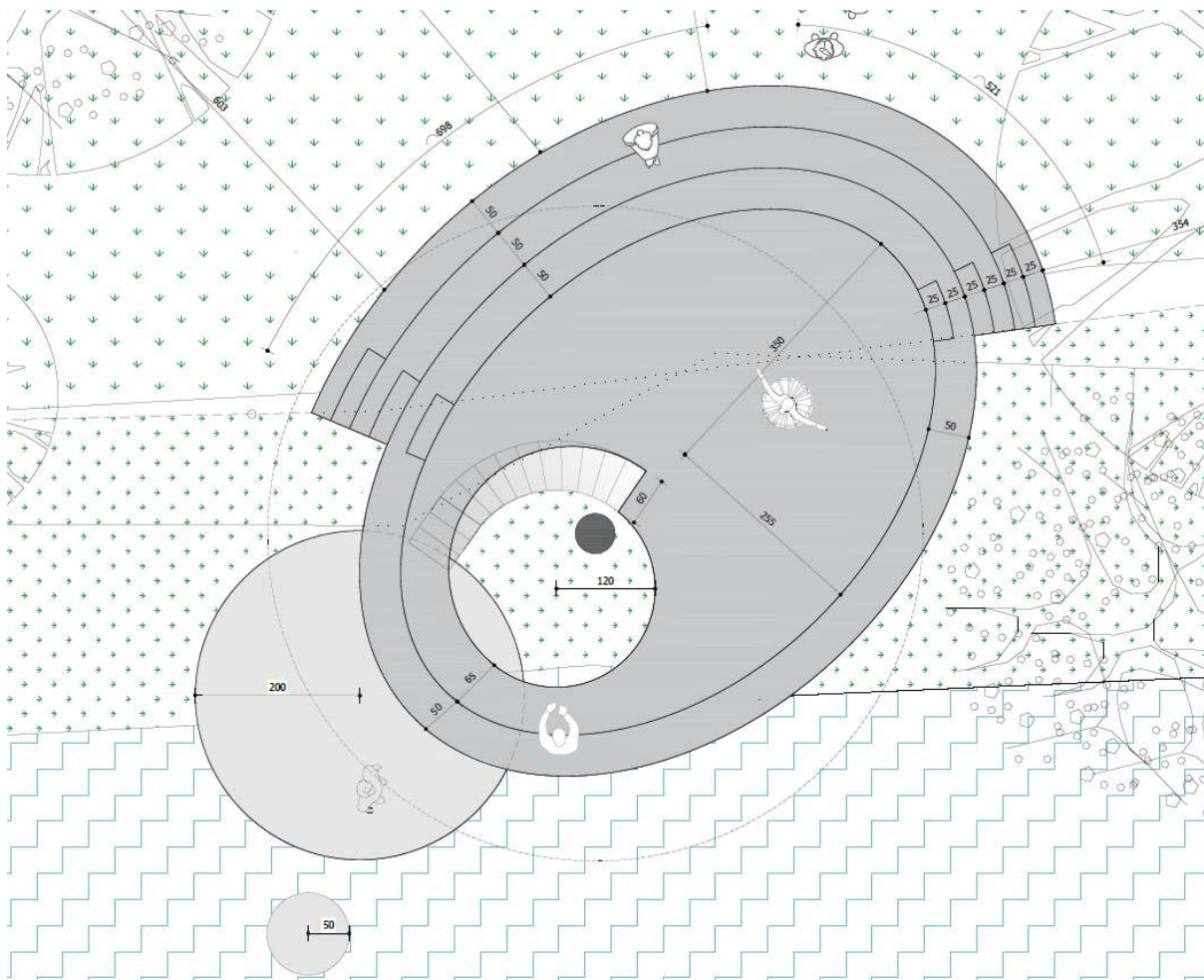

Fig. 7: bovenaanzicht van het aan te leggen Zenneterras (Bron: VMM)

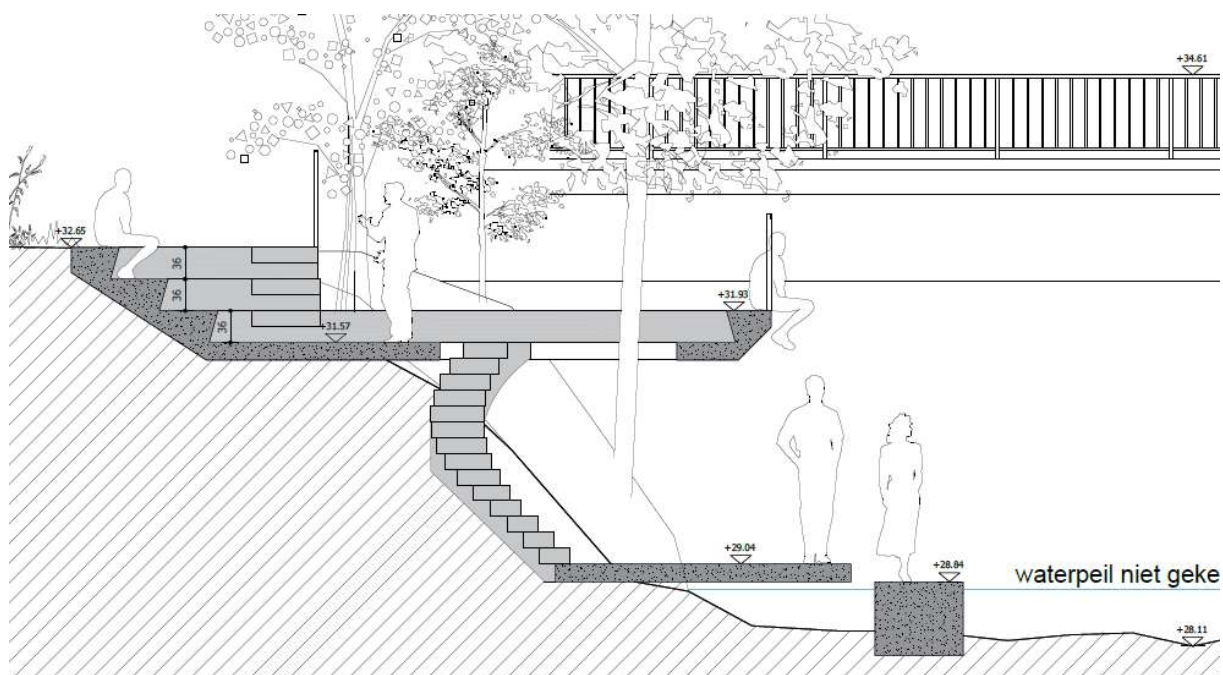

Fig. 8: Doorsnede van het aan te leggen Zenneterras (Bron: VMM)

1.1.3.2 Aanleg Leidepark

De Leide is in de huidige opstelling een randparking aan het Albertpark die een fysieke barrière vormt tussen de straat, het voetpad en de oevers van de Zenne. Door de parking te supprimeren en op deze plaats het Leidepark te voorzien, wordt de relatie tussen de straat als lijninfrastructuur en de Zenne als lijninfrastructuur versterkt.

Doorheen dit Leide-park wordt een wandelpad aangelegd met een lengte van ca. 120 m en breedte van 0,8 tot 2 m en is een verderzetting van het Zennepad.

Vanaf het Zennepad wordt een reeks aan stapstenen in de oever te voorzien die tot in de bedding van de Zenne reikt. Op deze manier wordt de fysieke verbinding tussen water en pad realiteit en kan een van de meest idyllische plaatsen van Halle bereikt worden.

Fig. 9: Bovenaanvicht van de stapstenen thv Leide (Bron: VMM)

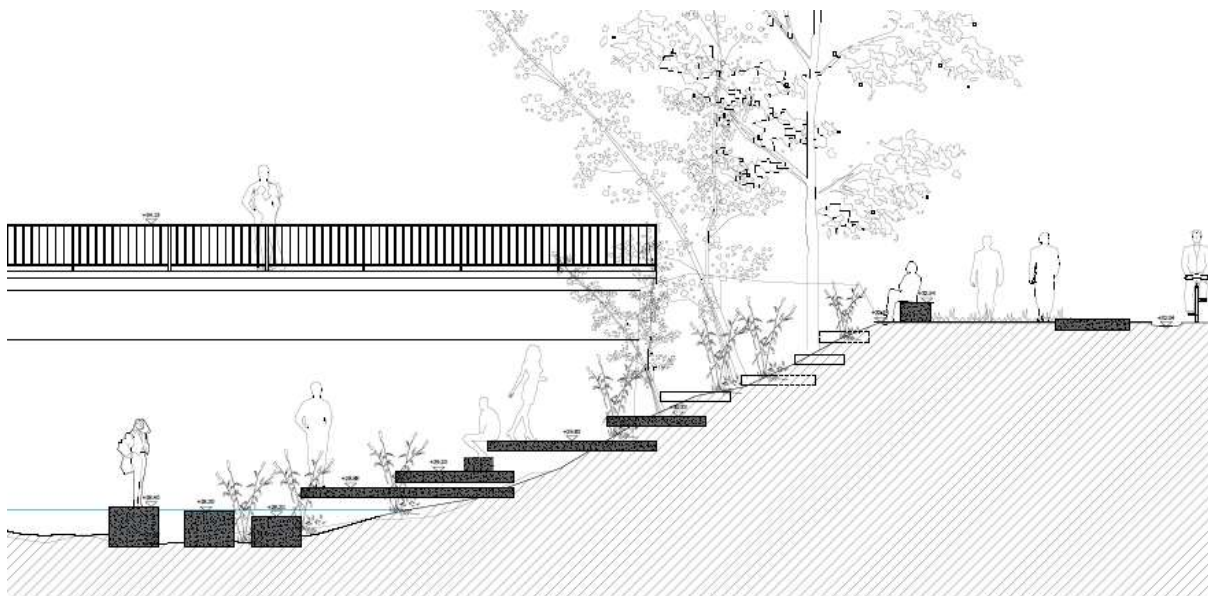

Fig. 10: Zijaanzicht van de stapstenen thv Leide (Bron: VMM)

Het wandelpad wordt aangelegd in mineraal gebonden grind en heeft een opbouw van ca. 40 cm. De breedte varieert van 0,8 tot 2 m en het pad heeft een totale oppervlakte van 218 m².

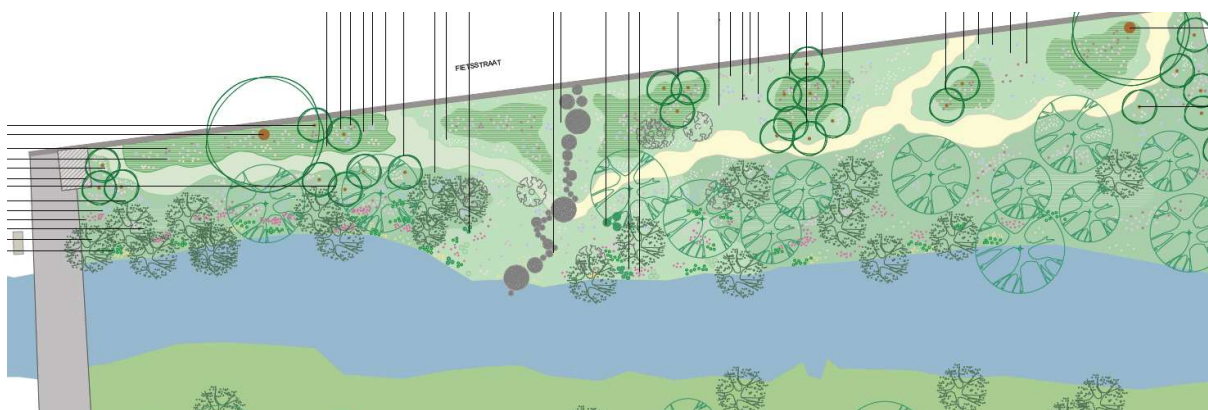

Fig. 11: Overzichtsplan van het ontworpen wandelpad (Bron: VMM)

1.1.3.3 Eizingenmolen

De derde locatie situeert zich vrij avontuurlijk, afgelegen en in het midden van een bos. Langsheen het Zennepad ligt Eizingenmolen, een historische site met ruïnes en een woelkom waar de Zenne plaatselijk verbreedt. Hier wordt het pad dicht bij de as van de rivier gebracht, zowel in plan als in snede. Het pad wordt afgebogen naar de oevers door middel van enkele stapstenen; deze vormen een trap naar beneden tot aan de waterlijn. Het terras zelf wordt als het ware in het water geplaatst net op de plaats waar de Zenne overgaat in de verbreding van de Woelkom.

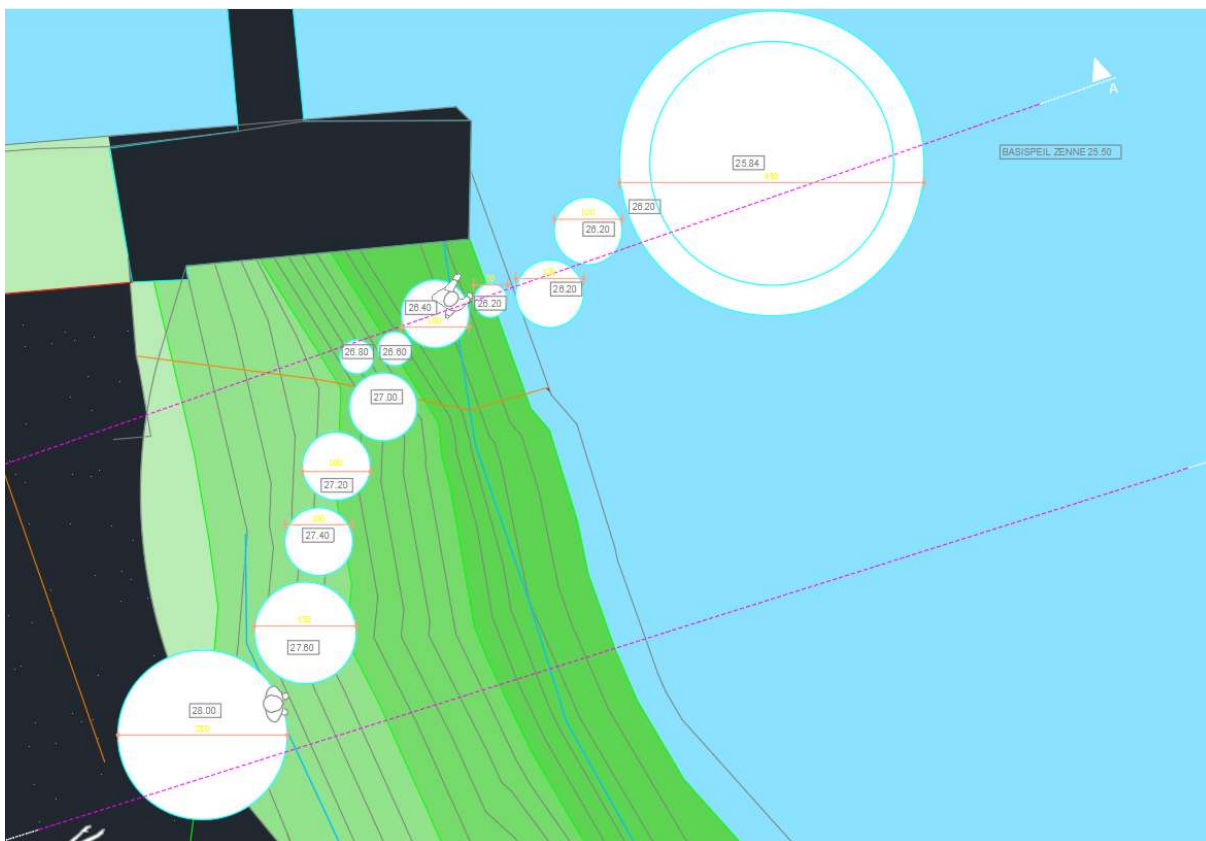

Fig. 12. Grondplan van de stapstenen thv de woelkom (bron: VMM)

1.2 ASSESSMENTRAPPORT

1.2.1 Assessment van de impact van de geplande werken

De effectieve verstoring van mogelijk ongeroerde bodem en dus ook archeologische sporen door de aanleg van het winterbed, is beperkt tot een wandelpad met een variabele breedte van 0,8 à 2m voor een totale oppervlakte van 218 m². Deze zone is nu echter grotendeels verstoord door de aanwezigheid van een parkeerstrook in steenslag en grind. Moesten er hier onverhoopt toch nog onverstoorde zones aanwezig zijn mét archeologische sporen dan wordt de mogelijke kenniswinst als laag ingeschat omwille van het lange lineaire karakter van de ingreep waardoor sporen vaak ‘zweven’ en contextloos zijn. Verder zijn de ingrepen in de bodem beperkt tot de verschillende stapstenen die geplaatst zullen worden. De verstoring hier is beperkt tot 20 cm schraal beton + 20 cm stapsteen.

Maatregel	Oppervlakte bodemingreep
Albertpark platform + stapstenen	47,22 m ²
Eizingenmolen stapstenen	22,15 m ²
Leide stapstenen	28,66 m ²

Albertpark pad	218 m ²
TOTAAL	316,03 m²

1.2.2 Inschatting potentieel tot kennisvermeerdering

Het theoretisch potentieel tot kennisvermeerdering zit in het aantreffen van ongekende archeologische vindplaatsen van de steentijden tot (post-)middeleeuwse periode.

Gezien de aard van de werken en de mate van verstoring in het verleden kan het potentieel echter gereduceerd worden tot zeer laag. Een groot deel van het projectgebied werd in het verleden reeds verstoord door de aanleg van een parkeerstrook.

1.2.3 Kader exploitatie potentieel tot kennisvermeerdering

Aangezien de geplande werkzaamheden ofwel sterk lineair ofwel zeer lokaal zijn en/of plaatsvinden op reeds eerder verstoorde locaties, is er slechts een lage verwachting voor het aantreffen van ongeschonden archeologische resten en is het met het oog op de verhouding kostprijs/kenniswinst en niet verantwoord verder vooronderzoek uit te voeren zoals booronderzoek, proefsleuven of geofysisch onderzoek. Werfbegeleiding zou een mogelijkheid zijn, maar na kosten/baten afweging wordt ook deze optie niet weerhouden.

1.2.4 Samenvatting voor een niet-gespecialiseerd publiek

Langsheen de Zenne worden op verschillende plaatsten stapstenen aangelegd om de recreant dichterbij de Zenne te brengen. Het bestaande Zennepad wordt doorgetrokken op een voormalige parkeerstrook die ingericht wordt als parkje. In totaal gaat het om 300 m² aan grondverzet. De kans om daarbij ongeschonden, betekenisvolle archeologische sporen met informatiewaarde aan te treffen wordt zeer klein geacht. Er wordt geen bijkomend archeologisch onderzoek aanbevolen.

1.2.5 Samenvatting voor een gespecialiseerd publiek

Zie 1.2.4

BIBLIOGRAFIE & BRONNEN

AIV: Agentschap Informatie Vlaanderen: <https://www.agiv.be/producten/webdiensten/meer-over-webdiensten/ons-gis-aanbod/raadpleegdiensten>

DOV: Databank Ondergrond Vlaanderen: <https://dov.vlaanderen.be/dovweb/html/services.html>

Geopunt: <http://www.geopunt.be/>

BIJLAGEN

Figurenlijst:

- Fig. 1: Situering van projectgebied Albertpark en Leide, gelegen binnen vastgestelde archeologische zone 'historische stadskern Halle' (Bron: AIV en OE)
- Fig. 2: Situering van het projectgebied Zenneterrassen, deel 1 Albertpark en Leide op de topografische kaart 1/10.000 kleur (Bron: AIV)
- Fig. 3: Situering van het projectgebied Zenneterrassen, deel 2 Eizingenmolen-Woelkom op de topografische kaart 1/10.000 kleur (Bron: AIV)
- Fig. 4: Overzicht van de geplande maatregelen op meest recente kleurenorthofoto (Bron: AIG)
- Fig. 5: Het projectgebied Zenneterrassen deel 1, Albertpark en Leide op het kadaster (Bron: AIV)
- Fig. 6: Het projectgebied Zenneterrassen deel 2, Eizingen-Woelkom op het kadaster (Bron: AIV)
- Fig. 7: bovenaanzicht van het aan te leggen Zenneterras (Bron: VMM)
- Fig. 8: Doorsnede van het aan te leggen Zenneterras (Bron: VMM)
- Fig. 9: Bovenaanzicht van de stapstenen thv Leide (Bron: VMM)
- Fig. 10: Zijaanzicht van de stapstenen thv Leide (Bron: VMM)
- Fig. 11: Overzichtsplan van het ontworpen wandelpad (Bron: VMM)
- Fig. 12. Grondplan van de stapstenen thv de woelkom (bron: VMM)